

גליונות לעיון בפרשת השבוע
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ

יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנער
הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

פירוש ויחי (תש"ח) פרק מ"ז, מ"ח א' - ט"ו

- א. שאלות מבנה וסגנון:
1. השוה את דברי יעקב ליוסף מ"ז כ"ט ל' לספור לזרים אלה בפי יוסף לפרעה
נ"ה ה"א הסבר את סבת חשנויים
 - 2x. נסה להסביר את סבת חלופי השמות יעקב-ישראל ב-מ"ח א - ט"ו.
(שים לב ביחוד לפסוק ב'; שני השמות בפסוק אחד!)
 3. י' ועיני ישראל כבדו מזקן. השוה כ"ז א'.
חסבר למה לא מסופר דבר זה גם בפרקנו בראש הפרק, דוגמת כ"ז א'!

- ב. שאלות ברש"י:
1. מ"ז ל' ד"ה ושכנתי עם אבותי
 - 2x. מ"ח ב' " ויגד
 3. ד' " ונתתיך לקהל עמים
 - 4x. ה' " הנולדים לך
- מה קשה לו?
למה לא הביא גם כאן שני פירושים כמו
שהביא לפ"א ד"ה ויאמר ליוסף וחסתם
כאן בפירוש אחד?
מה קשה לו?
" " " ומה תקן בשנותו "עד" ל"לפני?"
למה הוסיף דבריו "כלומר..."

- ג. מ"ז ל"א השבעה לי רמב"ן - ספורנו. מה התמיהה שרצו לתרץ?
- ד. מ"ח ז' ואני בבואי מפדן מתה עלי רחל. רש"י-רמב"ן, ראב"ע, רשב"ם
1. מה קשה לרש"י?
 2. מה סעד מוצא הרמב"ן בלשון הכתוב למדרש המובא ברש"י?
 3. כמה מסכימים ראב"ע, רמב"ן, רשב"ם עם רש"י ובמה הם שונים ממנו?

ה. ט"ו האלוקים אשר התהלכו.
השוה את שני המשפטים הנטפלים "אשר התהלכו אבותי לפניו..."
ו"הרועה אותי מעודי עד היום הזה"
מדוע מדובר בראשון על יחס האבות לאלוקים (אשר התהלכו אבותי...)
ומדוע " בשני " " האלוקים אל יעקב (הרועה אותי...)?

- ו. ט"ו (ט"ו) האלוקים אשר התהלכו אבותי לפניו... האלוקים הרועה אותי מעודי...
המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים.
1. ש"ם לב: שני קטיים - אחד סנסקטי ואחד רעיוני - בפסוקים אלה. מה חמ?
 2. כיצד מתרצים המפרשים חזקוני, ספורנו, באור, שד"ל את הקטייה הנ"ל?
 3. איזו מכל הדעות הנ"ל מטיבה - לדעתך - לכבד את שני הקטיים

חזקוני: הקב"ה אשר התהלכו אבותי לפניו ע"י המלאך הגואל אותי מכל רע
הוא יברך את הנערים.
ספורנו: ט"ו ד"ה האלוקים אשר התהלכו; ד"ה האלוקים הרועה אותי; ד"ה
המלאך הגואל.

באור: (ד') שלמה דובנא חי תצ"ד - תקע"ג): נראה לי שהוא מקרא קצר ושעורו
בתשלומו כך הוא: האלוקים, אשר התהלכו... עד היום הזה, ישלח את
המלאך הגואל אותי מכל רע, שיברך את הנערים... והוא כענין שאמר
אברהם (כ"ד): ה' אלוקי השמים ואלוקי הארץ אשר לקחני - ואמר
נשבע לי לזרעך אתך... הוא ישלח מלאכו לפניך...
ובאסרו "המלאך" כבר הודיע שאינו מועל בציון עצמו, אלא בציון
שולחו והנה אינו מתפלל אל המלאך אלא כאומר: יהי רצון מלפני האל
לשלוח מלאכו לברך את הנערים וכל זה דמיון רש"י בקצר לשונו...
ואבי מתחילה הייתי מפרש: האלוקים אשר מלאכו הוא הגואל אותי מכל
רע... והוא כמו (בר' ל"א ל"ב) עם אשר תמצא את אלוקיך,
אשר תמצא עמו; ור' עובדיה ספורנו פירשו דרך קריאה: אתה
האלוקים שאתה הוא שהתהלכו... אתה הרועה אותי... אתה הוא נא
שהמלאך יברך... וזה פירוש נחמד ונעים, ועדיין קשה לי, מה ברוך
שיהיה המלאך המברך, ולמה לא שאל שיברכם האלף וספורנו תירץ
"אם אינם ראויים..." וזה הנל, כי כל ישראל טאו מקדם אומרים
זה לזה "יברך ה'" וכל ישראל מבקשים מהאל שיברכם והעולם לא
מצאנו הברכה מזוהמת למלאך, ואדוני אבי ז"ל היה דבר זה קשה
בעיניו עד מאד והוא נדחק לפרש, שיהיה המלאך לא המברך אלא המקבל
הברכה ואמר כי יעקב כנה את יוסף בכנוי "המלאך הגואל אותי..."
ושעור הכוונת כך הוא: האלוקים אשר... הוא יברך את המלאך הזה
(יוסף) עם הנערים.

לשלוח את התשובות לנחמה ליבוביץ קרית משה, ירושלים.